

ANGLIES PĖDSAKAS

1. Ar galite nurodyti, kaip galime sumažinti savo anglies pėdsaką? Teisingus atsakymus apibraukite.

IŠĖJUS IŠ KAMBARIO UŽGESINTI ŠVIESĄ.

UŽVIRINTI TIK TIEK VANDENS, KIEK REIKIA.

UŽPILDYTI SKALBYKLĘ IR INDAPLOVĘ.

DOVANOTI SENUS DRABUŽIUS.

VISKĄ MESTI Į TĄ PAČIĄ ŠIUKŠLIŲ DĖŽĘ.

PIRKTI DAUGIAU MAISTO NEI REIKIA.

KUO DAŽNIAU NAUDOTIS AUTOMOBILIU.

Į PARDUOTUVĘ EITI SU DAUGKARTINIO
NAUDOJIMO PIRKINIŲ MAIŠELIU.

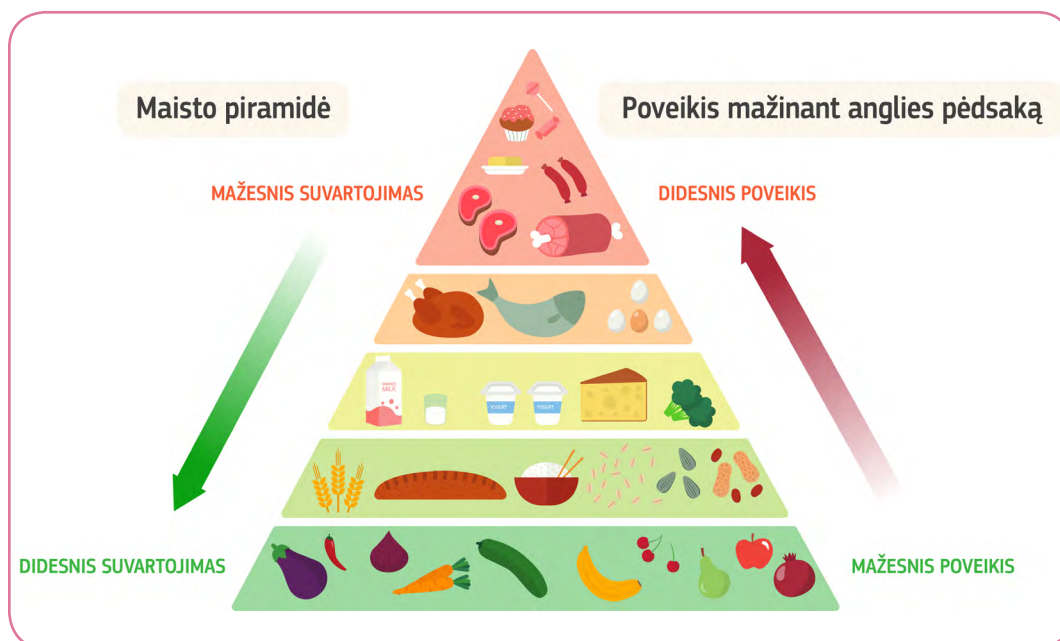
RINKTIS VONIĄ, O NE DUŠĄ.

VALGYTI DAUG RAUDONOS MĖSOS.

KAI PATALPOS ŠILDOMOS, UŽDARYTI LANGUS.

VALANTIS DANTIS UŽSUKTI ČIAUPĄ.

2. Ar žinote, koks yra jūsų mitybos anglies pėdsakas? Pasižiūrėkite į toliau pateikiamą maisto piramidę. Joje nurodyta skirtingų grupių maisto produktų maistinė vertė ir jų anglies pėdsakas.

a) Ką joje pastebite? Ar jus stebina kokių nors maisto produktų ar gėrimų vieta piramidėje?

ANGLIES PĒDSAKAS

b) Pažiūrēkime ī tam tikrus skirtingų šeimų pirkinius per savaitę. Ar galite įvertinti kiekvienos iš tų šeimų anglies pėdsaką?

1 = LABAI MAŽAS

4 = LABAI DIDELIS

c) Sudarykite sąrašą to, ką valgėte vakar. Su klasės draugu aptarkite savo pasirinktą maistą. Ar tai, ką valgėte, turi didelį anglies pėdsaką? Ar galėjote pasirinkti tokių maisto produktų, kurių poveikis klimatui būtų neutralesnis?

PUSRYČIAI

PIETŪS

VAKARIENĖ

UŽKANDŽIAI

ANGLIES PĒDSAKAS

3. Padalīkite klasi i septiņas nedīdēles grupes. Kiekviena grupē turi parengti tam tikros savaitē valgiaraštj, a) kurio anglies pēdsakas bātj mažas ir b) kuris maistiniu požiūriu bātj subalansuotas. Po to kiekviena grupē klasei pristatys savo meniū ir paaiškins savo pasirinkimus. Aptarkite juos visi kartu.

PIRMADIENIS

ANTRADIENIS

TREČIADIENIS

KETVIRTADIENIS

PENKTADIENIS

ŠEŠTADIENIS

SEKMADIENIS

POVEIKIS ŽMONĖMS

1. Klimato kaitos padariniai gali pasireikšti staigiai, pvz., ekstremalių oro sąlygų atveju, tačiau jie gali būti itin žalingas ir ilguoju laikotarpiu. Teisinga tvarka sudėliokite nuorodas, rodančias, kodėl ekstremalus karštis ir vandens trūkumas gali ypač pakenkti pasaulio aprūpinimui maistu.

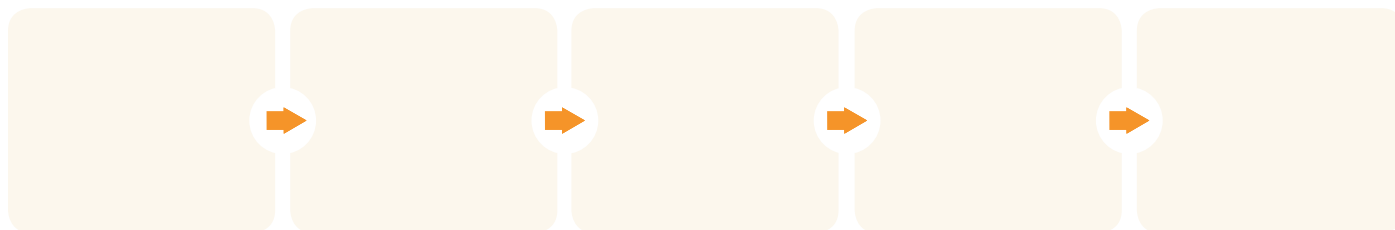
AUGALAI NUDŽIŪSTA IR ŽŪSTA

MAŽĖJA ŽEMĖS ŪKIO (TIEK GYVULININKYSTĖS, TIEK AUGALININKYSTĖS) PRODUKTYVUMAS

VIRŠUTINIS DIRVOŽEMIO SLUOKSNIS IŠDŽIŪVA IR YRA NUPUSTOMAS, TODĖL PRARANDAMOS GYVYBIŠKAI SVARBIOS MAISTINĖS MEDŽIAGOS

ŽOLĖDŽIAI GYVULIAI (PVZ., GALVIJAI) MIRŠTA IŠ BADO

DĖL KINTANČIŲ ORO SĄLYGŲ SUMAŽĖJA LIETAUS

2. Gali būti įdomu apsvarstyti, kaip skiriasi klimato kaitos poveikis skirtingiems ES regionams. Koks tikėtinas didžiausias poveikis žmonėms ten, kur gyvenate jūs?

Norėdami pamatyti, kaip klimato kaita veikia ES, patyrinėkite žemėlapij.

Arkties regionas

Daug daugiau už pasaulinį vidurkį pakilusi temperatūra
Sumažėjusi Arkties vandenyno ledo danga
Sumažėjusi Grenlandijos ledo danga
Sumažėję jšalo plotai
Didėjanti biologinės įvairovės nykimo rizika
Tam tikros naujos gamtos išteklių naudojimo ir jūrų transporto galimybės
Grėsmė vietos gyventojų pragyvenimo šaltiniams

Pakrantės zonos ir regioninės jūros

Pakilęs jūros lygis
Pakilusi jūros paviršiaus temperatūra
Padidėjęs vandenynų rūgštingumas
Jūrų gyvųjų migracija šiauryn
Grėsmė žvejybai ir tam tikros naujos žvejybos galimybės
Fitoplanktono bendruomenių pokyčiai
Didėjanti jūrų mirties zonų skaičius
Didėjanti per vandenį plintančių ligų rizika

Viduržemio jūros regionas

Smarkiai padažnėjusios ekstremalaus karščio bangos
Kritulių ir upių srauto sumažėjimas
Didėjanti sausurų rizika
Didėjanti biologinės įvairovės nykimo rizika
Didėjanti miškų gaisrų rizika
Didesnė įvairių vandens naudotojų konkurencija
Didėjantis vandens poreikis žemės ūkyje
Mažesnis pasėlių derlius
Didėjanti grėsmė gyvulininkystės produkcijai
Didesnis mirtingumas nuo karščio bangų
Pietiniams regionams būdingų ligų pernešėjų buveinių plėtimasis
Mažėjantis energijos gamybos potencialas
Didesnis vėsinimui reikalingos energijos poreikis
Sumažėjęs vasaros turizmas ir potencialus turizmo aktyvėjimas kitais sezonais
Padidėjęs įvairus su klimatu susijęs pavojus
Neigiamas poveikis daugumai ekonomikos sektorių
Didelis jautrumas šalutiniam ne Europoje patiriamos klimato kaitos žalos poveikiui

Atlanto regionas

Padažnėję gausūs krituliai
Padidėjęs upių srautas
Didėjanti upių ir jūrų potvynių rizika
Didėjanti žiemos audrų pridarytos žalos rizika
Sumažėjęs šildymui reikalingos energijos poreikis
Padidėjęs įvairus su klimatu susijęs pavojus

Borealinis regionas

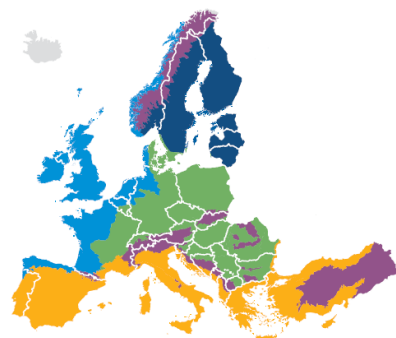
Padažnėję gausūs krituliai
Sumažėjusi sniego ir jūrų bei ežerų ledo danga
Pagausėję krituliai ir padažnėję upių potvyniai
Didėjantis miškų augimo potencialas ir auganti miško kenkėjų antplūdžių rizika
Didėjanti žiemos audrų pridarytos žalos rizika
Didesnis pasėlių derlius
Sumažėjęs šildymui reikalingos energijos poreikis
Didesnis hidroenergijos potencialas
Intensyvesnis vasaros turizmas

Kalnų regionai

Daugiau už Europos vidurkį pakilusi temperatūra
Sumažėjęs ledynų plotas ir dydis
Augalų ir gyvųjų migracija aukštyn
Didelė rūšių išnykimo rizika
Didėjanti miško kenkėjų antplūdžių rizika
Didėjanti uolų griūčių ir nuošliaužių rizika
Hidroenergijos potencialo pokyčiai
Sumažėjęs slidinėjimo turizmas

Žemyninis regionas

Dažnesnės ekstremalaus karščio bangos
Kritulių sumažėjimas vasaros sezonu
Didėjanti upių potvynių rizika
Didėjanti miškų gaisrų rizika
Sumažėjusi miškų ekonominė vertė
Padidėjęs vėsinimui reikalingos energijos poreikis

POVEIKIS ŽMONĖMS

3. Mūsų klimato pokyčiai taip pat reiškia, kad kai kurie vabzdžiai, kurie anksčiau gyveno viename regione, dabar įsiskverbia į kitas teritorijas, kuriose vietos biologinė įvairovė gali būti jiems nepasirengusi.

Pvz., Pietų Europoje jau randama ypač pavojingų vabzdžių, kurie anksčiau gyveno šiltesnėse klimatinėse zonose. Esama keleto šių vabzdžių rūšių. Kai kurie iš jų perneša tokias mirtinas ligas kaip čikungunija ir Vakarų Nilo virusas.

Ar galite atspėti, koks tai vabzdys?

4. Venecija yra lagūnoje įsikūręs Šiaurės rytų Italijos miestas. Dėl klimato kaitos nulemtu jūros lygio kilimo ir dėl to, kad seni mediniai poliai, ant kurių pastatytas miestas, pamažu grimzta, Venecija skęsta grimzdama į lagūną maždaug po 4 mm per metus.

Pasiskirstę į nedideles grupes, užrašykite po keletą priežasčių, kodėl tai blogai

TEN GYVENANTIEMS ŽMONĖMS

VISAI EUROPAI

KLIMATAS IR PRAMONĖ

1. 2005 m. ES pradėjo naują novatorišką projektą – apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą (ES ATLPS). Tai pirmoji ir didžiausia pasaulyje sistema, kuria siekiama riboti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą ir priversti įmones mokėti už jų į atmosferą išmetamus teršalus.

Tačiau ne visos pramonės šakos dalyvauja ES ATLPS. Ar galite atspėti, kurios iš jų šioje sistemoje dalyvauja?

KELIŲ TRANSPORTOCEMENTOSTATYBOSKARTONOALIUMINIOŽEMĖS ŪKIOGELEŽIESPLIENO PRAMONĖSATLIEKOSENERGETIKOSSTIKLOPOPIERIAUSNAFTOSLAIVYBOS

2. Ką galima pasakyti apie ES ATLPS nepriklausančias pramonės šakas? Aptarkite su klasės draugu:

Ar jos vis viena turi sumažinti savo išmetamų teršalų kiekį? **TAIP / NE**

Ar jos ES ATLPS nedalyvauja todėl, kad išmeta mažiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų? **TAIP / NE**

Ar jos kada nors galėtų prisijungti prie ES ATLPS? **TAIP / NE**

3. Transporto pramonė yra vienas iš sektorių, kuriuose išmetama daugiausia šiltnamio efektą sukeliančių dujų. Ar žinote, kad kiekviena transporto priemonė išmeta skirtingą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį? Pvz., vaikstant pėsčiomis jų neišmetama visai, o skrendant lėktuvu – labai daug.

Pavyzdžiui, vieno asmens skrydis iš Londono į Niujorką ir atgal sugeneruoja beveik tiek išmetamų teršalų, kiek sugeneruojama šildant vidutinio ES gyventoją namus.

Mažose grupelėse pamėginkite nustatyti toliau nurodytų transporto priemonių vietą (nuo mažiausio iki didžiausio išmetamo teršalų kiekio vienam keleiviui):

TRAUKINYSDVIRATISBURLAIVISKELEIVINIS LĖKTUVASTRAKTORIUSĮPRASTAS
AUTOMOBILISARKLIŲ TRAUKIAMAS
VEŽIMASKRUIZINIS
LAIVASELEKTRINIS
PASPIRTUKASHIBRIDINIS
AUTOMOBILIS

Ar atostogas planuosite atsakingiau? Jei keliausite ne taip toli, jums gali pavykti įtikinti savo tėvus keliauti ne lėktuvu, o traukiniu.